

17. Şarkı eğitiminde iletişim, dil ve kültür**Dilek MOĞULBAY¹****APA:** Moğulbay, D. (2023). Şarkı eğitiminde iletişim, dil ve kültür. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (Ö12), 206-223. DOI: 10.29000/rumelide.1330439.**Öz**

Bu çalışmada ses eğitimcilerinin iletişim bilgi ve becerileri ile estetik ve artistik tutumları incelenerek, dil ve kültür bilgilerini, duygu ve düşüncelerini öğrenciye sunma şekillerinde derin bir anlayışa yönelebilmesi için bir bakış açısı oluşturmak amaçlanmaktadır. Şarkı eğitiminde iletişimin gerekliliği hangi boyutta olmalıdır? Şarkıda kullanılan dilin fonetik, semantik ve morfolojik özelliklerinin bilinmesi icra kalitesini artırır mı? Şarkı eğitiminde kültür, kültürleme, kültürlenme ve kültürleşme hangi yönde gerçekleşir? soruları, çalışmanın problem durumunu oluşturmaktadır. Bu çalışmada “nitel” yöntem kullanılmıştır. Çalışmanın modeli; “betimsel analiz” ve “içerik analizi modeli” dir. İçerik analizinde verilerin elde edilebilmesi için; “kaynak tarama” ve “yarı yapılandırılmış görüşme” yöntemleri kullanılmıştır. Şarkı eğitiminde öğretimsel iletişimin kullanılması ile duygu, bilgi ve becerileri paylaşarak davranış değişikliği meydana getirebilmek için kültür, dil ve iletişim becerileri, empati (duygudaşlık), sempati, özgecilik ve psikolojik sağlık konularının değerlendirilmesi, çalışmanın önemini göstermektedir. İletişim, davranış değişikliği meydana getirmek üzere fikir, bilgi, haber, tutum ve becerilerin paylaşılması sürecidir. İletişim becerilerine sahip olan kişiler yaşantılarında karşılaştıkları tüm olumsuz ve engelleyici durumları daha kolay ve sağlıklı şekilde atlatabilmektedirler. Diğer insanlarla olan ilişkileri daha tatmin edicidir ve meslek hayatları daha başarılı olmaktadır. Empati, sempati ve özgecilik kavramlarını çok iyi kullanabilmelidir. Psikolojik sağlıkla da risk, olumsuzluklarla mücadele etme yeteneği ve kişinin olumsuz olay sonrası yeni duruma adaptasyonu gibi faktörler ön plandadır. Çalışmada ses eğitimi ve şan eğitiminde kullanılan 2 örnek şarkının dil ve kültür özellikleri de incelenmiştir. Elde edilen tüm veriler analiz edilmiş ve çözümlenmiştir. Sonuç olarak, şarkı eğitiminde iletişimin önemli olduğu, şarkıların yazıldığı dil ve kültür özelliklerinin iç içe kullanılarak çok kapsamlı bir şarkı çalışması yapılması ile icranın etkili yönde artacağı önemli sonuçlar arasındadır. Şarkı eğitiminde tüm tekniklerin üst seviyede kullanılması ile birlikte geliştirilecek özgün, kültürel ve estetik anlayışın şarkı icrasına olumlu katkılar sağlayacağı öneriler arasındadır.

Anahtar kelimeler: Şarkı eğitimi, iletişim, dil, kültür**Communication, language and culture in song education****Abstract**

The aim of this study is to examine the communication information and skills of voice educators, as well as their aesthetic and artistic attitudes, and to create a perspective in order to turn to a deep understanding in the way of scanning language and culture and presenting them to the student with emotion and thoughtfulness. What dimensions should the necessity of communication be in song education? Does knowing the phonetic, semantic and morphological features of the language used in

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Müzik Öğretmenliği (Sivas, Türkiye), dilek48@hotmail.com, ORCID ID: 0000-0002-6630-9188 [Araştırma makalesi, Makale kayıt tarihi: 21.06.2023-kabul tarihi: 20.07.2023; DOI: 10.29000/rumelide.1330439]

the song increase the performance quality? In what direction does culture, enculturation, acculturation and acculturation take place in song education? questions constitute the problem situation of the research. In this study, the "qualitative" method was used. The model of the study is; "descriptive analysis" and "content analysis model". In order to obtain data in content analysis; "resource scanning" and "semi-structured interview" methods were used. The use of instructional communication in song education, the ability to create behavior change by sharing emotions, knowledge and skills, the evaluation of culture and language and communication skills, empathy (sympathy), sympathy, altruism and resilience show the importance of the study. Communication is the process of sharing ideas, information, news, attitudes and skills to bring about behavioral change. People who have communication skills can overcome all the negative and obstructive situations they encounter in their lives more easily and healthily. Their relationships with other people are more satisfying and their professional life is more successful. He should be able to use the concepts of empathy, sympathy and altruism very well. In psychological resilience, factors such as risk, ability to cope with negativities, and adaptation of the person to the new situation after a negative event are at the forefront. In the study, the language and cultural characteristics of 2 sample songs used in vocal training and vocal training were also examined. All obtained data were analyzed and analyzed. As a result, it is among the important results that communication is important in song education and that the performance will increase effectively by making a very comprehensive song study by using the language and cultural features in which the songs are written. It is among the suggestions that the original, cultural and aesthetic understanding that will be developed with the use of all techniques at a high level in song education will contribute positively to the performance of the song.

Keywords: Song training, communication, language, culture

1. Giriş

Bir toplumun eğitilmesi ve gelişmesinde en güçlü sanat alanlarından biri de müziktir. İnsan konuşmada ve şarkı söylemede sesini ve dilini kullanmaktadır. Toplumların uygarlaşmasında kullanılan dil; jest, hareket, mimik ve vücut dili ile de birleşerek daha etkin bir biçimde kullanılmaktadır. Sözcükler ve sesler ile etkin bir işbirliği kurarak duygularını melodilerle ifade etmek isteyen insanlar müzik yapmaktadırlar. Ve insan sesi oldukça kıymetlidir.

Sözlü ezgilerin "**şarkı**" tanımına girdiği bilinmektedir (Çelebioğlu, 1986: 180). En temel düzeyde bir şarkı; melodi, şiir, hikaye ya da metin içermelidir. Bu nedenle "**sözlü müzik**" tanımını şarkı için kullandığımızda aklımıza şarkıyı oluşturan şiirler, kısa hikayeler ya da metinler de gelmelidir. Çalışmada birbiri ile ilgili ve ilişkili olan genel konulara göz atarak öncelikle eğitim, öğrenme, öğretme ve öğretim kavramlarını genel olarak inceleyelim.

1.1. Eğitim nedir?

Bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla istendik ve kasıtlı değişiklik meydana getirme sürecidir (Ertürk, 1972). Bireyin doğumuyla başlayıp ölümüne kadar devam eden bir süreçtir.

1.2. Öğrenme nedir?

Bireyin çevresiyle kurduğu etkileşim sonucu zihinsel simge veya bağlantılarımızdaki uzun süreli değişikliklerdir (Ormrod, 2013). Öğrenilen bilgilerin hemen ya da daha sonra kullanılmak üzere uzun süre saklanması gerekmektedir. Bu noktada kalıcı izli özellik taşıması gerekir.

1.3. Öğretme nedir?

Öğrenmeleri planlama ve gerçekleştirme etkinliğidir (Ertürk, 1972). Öğretme, öğrenmenin belli bir amaç doğrultusunda başlatılması, sürdürülmesi ve gerçekleştirilmesi sürecidir.

1.4. Öğretim nedir?

Öğrencilerin öğrenmelerine yönelik okullarda yapılan ve hedefler doğrultusunda düzenlenen planlı, programlı ve sürekli kontrol edilen tüm etkinliklere öğretim denir. Öğretim süreci kontrolsüz ve kendiliğinden yürütülemez. Bir öğretim sürecinin etkili bir şekilde yürütülebilmesi için sistemli ve belli başlı ilkeler çerçevesinde hareket edilmelidir. Bu süreç, ilkeler çerçevesinde okul içinde ve dışında etkinliklerin başarıyla yürütülebilmesi için rehber görevi görmektedir (Komisyon, 2017: 4).

Öğretim, öğretme ve öğrenmeyi kapsar. Eğitim de öğrenme, öğretme, öğretim konularının tamamını kapsar. Bu çalışmanın konusu, şarkı eğitimi ile ilgili eğitimsel ve öğretimsel konular ile ilgili olduğundan bazı tanımlara göz atmamız gerekir.

Verilmesi düşünülen ses eğitiminin konuşma için mi, şarkı söyleme için mi verileceği, hangi yaş grubu bireylere, hangi müzik eğitimi ve hangi ses eğitimi türü kapsamında uygulanacağı, teknik olarak planlanmalıdır. Ayrıca müzik eserlerinin seslendirilişinde, ne kadar süreyle ve nasıl bir içerikle verileceğinin belirlenmesi ve saptanacak olan hedef ve davranışlara uygun yöntemlerle bireye uygun repertuarın kazandırılması gereklidir (Töreyn, 2008: 162). Töreyn'in bu ifadesi ile ses eğitiminin boyutlarını hatırlayarak devam edelim.

1.5. Ses eğitiminin boyutları

Töreyn (2008), ses eğitimindeki uygulama boyutlarını 3'e ayırmıştır. Bunlar: **1.** Ses Eğitimi **2.** Şarkı Eğitimi **3.** Şan Eğitimi

Ses eğitimine “**konuşma eğitimi**” ile başlanmalıdır. Konuşma dili; konuşmanın tüm aşamaları ile ilişkilidir. Ses eğitimi alan bir öğrenci, aşağıdaki önerileri uygularsa, konuşma çalışmalarını en iyi şekilde ilerletebilir. Konuşma eğitimini kişinin gelişiminde; eğitsel, kültürel, sanatsal, siyasal ve ekonomik ilişkileri çok önemlidir. Fonetik yapıya uygun olarak yapılan diksiyon, vurgulama, tonlama, artikülasyon, cümleme gibi çalışmalar sayesinde konuşma eğitiminde karşılaşılan sorunlar giderilebilmektedir.

- Konuşma ve fonetiklerin temel özelliklerini, öncelikle ana dilinde öğrenmeli ve geliştirmelidir.
- Ana dilindeki şarkıları söylemeden önce, şarkı metinleri veya şiirlerini çokça okuyup tecrübe kazanmalıdır.
- Kendi şarkı sesini, önce ana dilindeki şarkılar ile etkili kullanmayı öğrenmelidir.
- Yabancı dildeki bir şarkıyı söylemeden önce, o dilin konuşma ve fonetik özelliklerini tam olarak bilmelidir.
- Yabancı dildeki bir şarkıyı seslendirme çalışmalarında, o şarkının metninin anlamını tam olarak bilmeli ve sözlerini doğru olarak kavramalıdır.
- Bireyler seslendireceği eserin ritmik ve melodik özelliklerini sözler ile çok detaylı bir çalışma planı oluşturarak uygulamalıdır.

Konuşma dili, günlük hayatta konuşurken kullanılan dildir ve yazı dilini besleyen en önemli kaynaktır (Vural, 2005: 114). Konuşmak için gereken sesin oluşturulmasında nefes, ses telleri ile buluşur ve oluşan bu sesler ağız içi bölgelerdeki artikülasyon odaklarında şekillenerek sözcüklerin oluşmasını sağlar. Konuşma dili; konuşmanın tüm aşamaları ile ilişkilidir. Konuşma dili içinde bulunan kültür içinde doğar, gelişir ve olgunlaşır.

Ses eğitimcilerinin, ses eğitimi tekniklerini ve vokal sağlığı koruma konularını anlamaları ve öğrencileri vokal olarak yönlendirebilmeleri önemlidir. Vokal teknikler ve vokal pedagoji açısından incelendiğinde, vokal teknikler ve vokal pedagoji konularında bilgi sahibi olmalıdırlar. Bu; doğru nefes alma, ses projeksiyonu, tonlama ve vokal renk gibi alanlarda becerilerini geliştirmelerini sağlar (Çevik, 2019: 165). **Ses eğitiminde** öncelikle nefes, vücut rahatlığı ve yumuşaklığı, dil ve konuşma, artikülasyon (ekleme-boğulanma) ve entonasyon gibi temel öğeler sürekli işlenmeli, doğru, temiz ve yerinde şarkı söylemek (entonasyon) için bu konular büyük bir titizlikle çalışılmalıdır.

Şarkı söyleme eğitiminde ses, nefes ve dil unsurlarının doğru, etkili ve güzel kullanılmasına yönelik olarak sözlerle ve müzikle ilgili olan davranışları kazandırmayı amaçlayarak, şan eğitimine temel oluşturmak gereklidir. Şarkı söyleme eğitimi temelde, ses, soluk ve dil unsurlarının doğru, etkili ve güzel kullanılmasına yönelik olarak sözle ve müzikle ilgili olan davranışları kazandırmak amaçlanmaktadır (Töreyn, 2000; 88).

Özellikle anadilimizde seslendirilen eserlerde, Türkçenin yapı ve kuralları dikkate alınarak, dil-konuşma çalışmaları üzerinde titizlikle durulmalıdır. Ses eğitimcileri, eğitim süreci içerisinde karşılaştıkları sorunlara yönelik yeni yaklaşımlar geliştirebilmeli, ses ile ilgili disiplinlerarası çalışabilmelidir.

Ses eğitimi, ensemble ve koro eğitiminde, repertuvar çeşitliliği, kültür ve çalışma disiplini konularına yer verilmelidir. Bireyin ya da koronun, müzikal üslup ve formasyonu, yorumlama becerisi, genel kültürü geliştirme konularında, eğitimciler gerekli özeni göstermelidir. Evrensel müzik eğitiminin temel ilke ve amaçları doğrultusunda, ana dilin dışında bir dildeki eseri seslendirmek istenebilir. Ancak şarkı dilinin fonetik özellikleri çok iyi bilinmelidir. Müzikte, dilin etkin ve doğru kullanılmasıyla güzel ve anlaşılır bir kalite yaratmak gereklidir (Moğulbay, 2010: 4).

Şan eğitimi ise; ses eğitiminin içinde, temelde şarkı söyleme eğitimine dayandırılarak, ses eğitiminde kazandırılan sesle ilgili tüm doğru davranışların geliştirilmesini amaçlar. Sesi kullanmada ileri düzeyde sanatsal söyleme biçimi ve alışkanlığı kazandırılması, şan eğitiminin önemli amacıdır. Ayrıca şan eğitimi sese, kıvraklık, dayanıklılık ve sağlamlık kazandırmayı amaçlar (Töreyn, 2008: 162). Etüd ya da eser; inceleme-çözümleme-seslendirme olarak bir basamaklandırmayla çalıştırılmalıdır.

2. Araştırmanın modeli

Bu çalışmanın modeli; “betimsel analiz” ve “içerik analizi modeli” dir. Betimsel analiz dört aşamadan oluşur: 1. Betimsel analiz için bir çerçeve oluşturma, 2. Tematik çerçeveye göre verilerin işlenmesi, 3. Bulguların tanımlanması, 4. Bulguların yorumlanması (Yıldırım ve Şimşek, 2016: 240).

Betimsel analizde özetlenen ve yorumlanan veriler, içerik analizinde daha derin bir işleme tabi tutulur ve betimsel bir yaklaşımla fark edilmeyen kavram ve temalar bu analiz sonucu keşfedilmeye çalışılır (Yıldırım ve Şimşek, 2016: 239). Araştırmada kavramsal çerçevede elde edilen tüm veriler betimlenerek çözümlenmiş ve istenilen sonuçlara ulaşılmıştır.

2.1. Araştırmanın deseni

Çalışmanın deseni; “eylem araştırması” desenidir. Eylem araştırmalarında esnek bir yaklaşım söz konusudur. Araştırmacının veriye yakın olması, süreci yakından tanınması ve yaşaması önemlidir (Yıldırım ve Şimşek, 2016: 74).

Berg (2001), eylem araştırmalarını üç tür altında toplamaktadır. Bunlar: “Teknik/bilimsel/işbirlikçi eylem araştırması”, “uygulama/karşılıklı işbirliği/tartışma odaklı eylem araştırması”, “özgürleştirici/geliştirici/eleştirel eylem araştırması” (Yıldırım ve Şimşek, 2016: 308). Bu çalışmada eylem araştırma deseninin, üçüncü türü kullanılmıştır.

2.2. Veri toplama aracı

Çalışma sürecinde; içerik analizi bağlamında verilerin elde edilebilmesi için; kaynak tarama ve yarı yapılmış görüşme yöntemi kullanılmıştır. Elde edilen veriler çözümlenerek, betimlenmiştir.

2.3. Verilerin toplanması ve analizi

Araştırmada elde edilen verilerin analizinde, betimsel analiz ve içerik analizi yaklaşımından yararlanılmıştır. Betimsel analiz yaklaşımına göre elde edilen veriler, daha önceden belirlenen temalara göre özetlenir ve yorumlanır. Betimsel analizde görüşülen ya da gözlenen bireylerin görüşlerini çarpıcı bir biçimde yansıtmak amacıyla doğrudan alıntılara sık sık yer verilir (Yıldırım ve Şimşek, 2016: 239).

İçerik analizinde ise temel amaç toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır. İçerik analizinin yapılışında birtakım aşamalar vardır. Nitel araştırma verileri dört aşamada analiz edilir. 1. Verilerin kodlanması, 2. Temaların bulunması, 3. Kodların ve temaların düzenlenmesi, 4. Bulguların tanımlanması ve yorumlanması (Yıldırım ve Şimşek, 2016: 243).

3. Amaç ve önem

Bu araştırmada ses eğitimcilerinin iletişim bilgi ve becerileri ile estetik ve artistik tutumları incelenerek, dil ve kültür bilgilerini, duygu ve düşüncelerini öğrenciye sunma şekillerinde derin bir anlayışa yönelebilmesi için bir bakış açısı oluşturmak amaçlanmaktadır.

Şarkı eğitiminde öğretimsel iletişimin kullanılması ile duygu, bilgi ve becerileri paylaşarak davranış değişikliği meydana getirebilmek için kültür, dil ve iletişim becerileri, empati (duygudaşlık), sempati, özgecilik ve psikolojik sağlamlık konularından yararlanılması, çalışmanın önemini göstermektedir.

4. Yöntem

Bu çalışmanın yöntemi; “nitel” yöntemdir. Nitel araştırma yöntemi, bilgiye tümevarım yöntemini kullanarak ulaşmaya çalışmaktadır. Nitel veri analizi, kaynak tarama, gözlem ve görüşme gibi veri toplama yöntem ve teknikleri ile elde edilen verilerin düzenlendiği, kategorilere ayrıldığı, temaların keşfedildiği ve sonuçta tüm bu sürecin rapora aktarıldığı bir etkinlikler toplamıdır. Nitel veri analizinde temel amaç, sosyal gerçekliğin içerisinde gizli bir biçimde bekleyen bilginin gün yüzüne çıkartılmasıdır (Balcı, 2005: 38).

Nitel veri analizi türlerinden biri olan betimsel analiz ile elde edilen veriler, daha önceden belirlenen temalara göre özetlenir ve yorumlanır. Veriler araştırma sorularının ortaya koyduğu temalara göre düzenlenebileceği gibi, görüşme ve gözlem süreçlerinde kullanılan sorular ya da boyutlar dikkate alınarak ta sunulabilir. Daha sonra yapılan bu betimlemeler açıklanır ve yorumlanır, neden-sonuç ilişkileri irdelenir ve birtakım sonuçlara ulaşılır (Yıldırım ve şimşek, 2016: 239).

1. Bulgular ve yorum

Müziğin tam merkezinde insan vardır. İnsanı bireysel ve toplumsal olarak “**insan**” yapan řey ise; “**kùltür**” dür. Söz konusu müzik kùltürü ise bu ilişki, insan-kùltür-müzik birlikteliğinin bir sonucu olarak anlam kazanmaktadır. Farklı kùltürler ve toplumsal özellikler ile birlikte şarkılarda bulunan makamsal, meleodik ve ritmik özellikler de birbirinden farklıdır.

Dilin iletişim aracı olması gibi çok önemli işlevleri vardır. Dil, kùltürü oluşturan öğeler arasındaki iletişim ve etkileşimde odak noktası konumundadır. İnsanların birbirleriyle ilişkileri, toplumların toplumlarla etkileşimleri, kùltürleşmeler ve kùltür alış-verişleri, dille gerçekteşmektedir. şarkı eğitimi alanında kullanılan şarkıların öğretiminde kùltür alanı ile ilişkili çalışmak oldukça önemlidir (Moğulbay, 2021: 16).

Bireyin öncelikle içinde yařadđı toplumun milli dil ve kùltürünü iyi öğrenmesi gerekmektedir. Sosyolojik bir olgu olarak bireylerin çevresiyle duygu ve düşüncelerini paylaşma ve bu yönde iletişim kurma eğilimlerinde seslerini bir araç olarak kullanmalarının geçmişi, insanoğlunun varoluşuna dayanmaktadır (Polat, 2016: 33).

Ulusların karakterleri ve kùltürlerini dillerinde araştırmak gereğine inanan Humboldt’a göre; “dil bir ulusun kùltür düzeyini gösteren en iyi araçtır” (Aktaran: Akarsu, 1998: 7). Bazı öğrenciler, yabancı bir ülkenin ana dil olarak konuştuğu bir dili öğrendikleri zaman, söz konusu ülkede belki de hiç bulunamayacaklarının farkındadırlar. Bu durumda öğrenciler, söz konusu o ülkedeki kùltür yani yaşam tarzı hakkında kendilerine dolaylı yoldan bilgi sağlayacak kaynaklar bulmalıdırlar. Bunun için de farklı dillerde şarkı öğrenmek oldukça etkilidir.

Yabancı dilde yazılmış şarkıları öğrenen bir öğrencide mutluluk duygusu da uyanacaktır. Öğrenilecek şarkıyı öğretirken şarkının genel özelliklerini geliştiren bir öğrenci farklı toplumlar ve kùltürler hakkında da bilgi sahibi olacaktır.

Baymur’a göre **dil** (1978); “kùltürün temel öğesi olan, insanları birbirine yaklaştıran, aralarında iletişimi sağlayan en güçlü araçtır. İnsanlar genel olarak konuşma yoluyla birbirleri ile iletişim kurarlar. Ashında dil bir sembol, ipucu kimliğine girmiş bir uyarıcıdır. Bu semboller ses titreşimleri şeklinde olabileceği gibi, yazılı ve devinimsel de olabilir. Bazen de anlatım mimik ve jestlerle tamamlanır ve kuvvetlendirilir. Dil öğesi, müzik içinde kullanıldığında duyguları etkiler ve heyecanları uyarır. O halde dil söz konusu olduğunda düşünme, devinim ve duyuruş bir bütün oluşturur” (Baymur, 1978: 105).

Bir ülkenin kùltürü sadece o ülkenin yaşam biçimi ve günlük hayatını temsil etmez. Ses eğitiminde kullanılan repertuvarda, şarkıdaki ana dili veya yabancı dilde bir şarkıyı kullanmak istediğimizde sadece yeni öğrenilecek dilin özellikleri değil, o dilin konuşulduğu yerin kùltürünün de öğrenilmesi gerekir. Çünkü ülkemizde bile yöresel ve bölgesel çok kùltürlülük, ana dilde şarkı icrasında bazı zorluklar göstermektedir. Yabancı dilde bir şarkıyı seslendirecek olan öğrenci, o dili ana dil olarak konuşan insanların kùltürü hakkında da geniş bir bilgiye sahip olmalıdır (Moğulbay, 2021: 157).

Bu nedenle ana dilde ya da yabancı dilde şarkı öğretimi, kültür öğretimini de beraberinde gerektirir. Ses eğitiminde kullanılan repertuvarda, yabancı bir dildeki bir şarkı ile birlikte o dilin başlangıç seviyesindeki öğrenciler; bireysel veya ailevi bilgiler, alışveriş, yerel coğrafya, meslek gibi konular çerçevesinde kurulan cümleleri ve bu konular çerçevesinde sık sık kullanılan ifadeleri de araştırabilirler. Hatta karşılaştıkları şarkıdaki kullanılan dil, onlar için 2. ya da 3. bir yabancı dile başlangıç bile olabilir. Bunun yanında bilindik ve alışlagelmiş konular hakkında doğrudan ve basit bir bilgi alışverişini gerektiren dil kullanım egzersizlerini şarkıdaki dilde gerçekleştirebilir ve kendi özgeçmişlerini, yakın çevrelerini ve temel gereksinimlerini bir şekilde tanımlayabilirler (Moğulbay, 2021: 5).

Bununla birlikte iletişimin kültürel gelişimi ve iletişim türlerinin çeşitlenmesi, toplumlarda müziğe düşen iletişim rolünün artmasına sebep olmuştur. Başlarda bir iletişim biçimi olarak benimsenen müzik, zaman dilimi içerisinde bireylerin (ve öğrencilerin) davranışlarını ve duygularını düzenleyen, aynı zamanda bireylerin yaratıcılıklarını etkileyen eğitimsel bir araca dönüşmüştür (Macdonald ve Miell, 2000: 58).

2.1. Müzikteki şarkı türleri

2.1.1. Şarkı: Terim dilimize Arapça “şark” tan dolayı ile doğu ile ilişkili olan “şarki” den geldiği sanılmaktadır. Aslında batı formunda “lied” türü ve Hacı Arif Bey’in geleneksel Türk Müziği çerçevesinde bestelediği “şarkı” türü derin benzerlikler göstermektedir (Say, 1985: 1152).

2.1.2. Türkü: Bu terim, “Türk” sözcüğünün sonuna Arapça “ile” eki olan “i” nin eklenmesiyle türetilmiştir. Hlk arasında ezgiyle söylenen bütün halk şiirleri türkü olarak görülmektedir. Türkülerin kaynağınsanın yani halkın özlemleri, acıları, sevgisi ve tutkularıdır (Say, 1985:1233).

2.1.3. Arya (Canzone): Eşlikli, solo ses için yazılmış, sözlü, biçim açısından gelişkin sahne şarkısıdır. Opera, oratoryo, kantat, passion gibi formlarda yer alan bağımsız, ama bir yandan da eserin akışındaki duygusal yükselişi perçinleyen, bağlayıcı parçadır. Arya, opera sanatının en çekici öğelerinden biri olarak ses müziğinin simgesi özelliğinde görülmüş, opera tarihi boyunca sözlerle müziğin kaynaşım imasını öngören yeni stil ve tekniklerin doğup gelişmesini sergilemiştir (Say, 2009: 38).

2.1.4. Lied (Gesang): Almanca şarkı anlamına gelen, bir şiirin piyano eşlikli şarkı olarak bestelenmesidir. Alman stili “sanatsal şarkı” demektir (Say, 2009: 323).

2.1.5. Chanson: Orta çağdaki dindışı şarkılar için kullanılan bu terim, zamanla şekil değiştirerek, çalgılar için kullanılmıştır (Yurga, 2005: 13).

2.1.6. Song: Aglo-Amerikan müzik terminolojisinde, bütün şarkı çeşitleri için kullanılan terimdir (Say, 2009: 483).

2.1.7. Opera: Sözlerinin çoğu veya tamamı; orkestra, koro veya orkestra-koro eşliğinde sahnede oynanarak söylenir. İçinde uvertürden baleye, aryadan reçitative, korodan kanona değin, çokseslilikte var olan türlerin hemen hemen hepsini barındırır. Kostüm, dekor, libretto gibi öğeler, onun sahne yanını ve sunumunu güçlendirir (Yurga, 2005: 66).

2.1.8. Madrigal: İtalya’da 14. yüzyılda doğan, Rönesans döneminde gelişim gösteren, yaygın bir şiir ve müzik formu. Dindışı özellikte, çoğunlukla aşk şarkılarından oluşan, özgür yapıda bir ses müziği parçasıdır (Say, 2012: 329).

2.1.9. Kantat: Solo şarkıcılar ve koro için çalgı eşlikli birkaç bölümden oluşan, kilise ya da konser salonunda seslendirilmek üzere yazılmış, konulu sahne müziğidir (Say, 2012: 285).

2.1.10. Motet: Avrupa müziğinde 13. yüzyılın başlarından 18. yüzyıla kadar varlığını sürdüren bir dinsel müzik çeşitidir. Terimin, eski Fransızca: mot: söz'den kaynaklandığı sanılmaktadır (Say, 2012: 353).

2.1.11. Passion: İsa peygamber'in çektiği acıları ve daha çok çarmıha gerilişini konu alan eser. Kutsal kitapta anlatılan trajik olaylar, plastik sanatlarda ve 17. yüzyılda müzikte sıkça işlenmiştir (Say, 2012: 417). Tanımlardan da anlaşıldığı gibi sözlü "**şarkı**" türüne; "şiirsel metinleri içerisinde barındıran, çalgı eşlikli ya da eşiksiz seslendirilmek üzere, bir insan sesi (solo) ya da toplu insan sesleri (koro) için yazılan dini, yarı dini ya da dindışı konulu müzik eserleridir" diyebiliriz.

2.2. İletişim nedir?

İlgili literetür incelendiğinde iletişimin çeşitli tanımları gör÷lmektedir. Bunlardan bazıları şöyledir:

- İletişim, bilgi üretme, aktarma ve anlamlandırma sürecidir (Dökmen, 1994: 15).
- İletişim, kişiler arasındaki sözel ve sözel olmayan konuşmalardır (Açıköz, 1996: 131).
- İletişim kişiler arası bir düşünce ve duygu alişverişidir. Düşünce ve duyguların karşılıklı olarak anlaşılmasını içeren söz konusu olay ve sorunla ilgili karşılıklı tahmini hedefleyen bir süreçtir (Özer, 2001).
- İletişim, davranış değişikliği meydana getirmek üzere fikir, bilgi, haber, tutum ve becerilerin paylaşılması sürecidir (Çilenti, 1988: 43).

İletişimin kùltürel gelişimi ve iletişim türlerinin çeşitlenmesi, toplumlarda müziğe düşen iletişim rolünün artmasına sebep olmuştur. Başlarda bir iletişim biçimi olarak benimsenen müzik, zaman dilimi içerisinde bireylerin (ve öğrencilerin) davranışlarını ve duygularını düzenleyen, aynı zamanda bireylerin yaratıcılıklarını etkileyen eğitimsel bir araca dönüşmüştür (Macdonald ve Miell, 2000: 58).

Ses eğitimini tüm boyutlarında dersler titizlikle sürdür÷lmelidir. Bu derslerin yanı sıra iletişim becerilerini kullanabileceğimiz toplu (sınıf) dersler dediğimiz; toplu seslendirme, koro, çoksesli koro, koro eğitimi ve yönetimi, müzik toplulukları yönetimi vd. dersler de oldukça önemlidir.

Görsel **iletişim** açısından koro yöneticisi, beden dilini ve jestleri kullanarak koro üyelerine müzikal ifadeleri ve yönergeleri iletebilir. Örneğin, tempo değişiklikleri, giriş ve çıkışlar, vurgular ve ifade işaretleri gibi müzikal unsurları vurgulamak için ellerini ve bedenini kullanabilir (Çevik, 2019: 192).

İfade ve iletişim açısından koro yöneticisi, sesini doğru bir şekilde kullanarak müzikal ifadeleri vurgulayabilir ve koro üyelerine müzikal yönlendirmeleri iletebilir. İfade gücü, müziğin duygusal ve anlatsal yönlerini koro üyelerine aktarmak için önemlidir. Koro yöneticisi ayrıca, beden dili ve jestlerini kullanarak sesin yanı sıra müzikal ifadeleri de destekleyebilir (Çevik, 2019: 192).

Grup dinamiği ve ekip çalışması açısından koro yöneticisi, koro üyeleri arasında olumlu bir grup dinamiği ve ekip çalışması sağlamak için çaba gösterebilir. Bu, koro üyelerinin birlikte çalışma becerilerini geliştirmelerine, uyumlu bir performans sergilemelerine ve birbirleriyle etkileşimlerini güçlendirmelerine yardımcı olur (Çevik, 2019: 192).

Motivasyon ve ilham açısından koro yöneticisi, koro üyelerini motive etmek ve ilham vermek için farklı yöntemler kullanabilir. Bunlar, müziğin anlamını vurgulamak, eserlerin tarihsel veya kültürel bağlamını paylaşmak, koronun başarılarına değinmek veya örnek performanslar sunmak olabilir (Çevik, 2019: 192). Ses eğitimi ve koro eğitimi birlikte yürütülmesi gereken çok önemli alanlardır. Bireysel söyleme ve toplu söylemede kullanılan tüm teknik ve yöntemler birbirleri ile ilişkilidir.

2.3. İletişim becerileri

İletişim sürecini etkili şekilde oluşturabilmek, devamlılığını sağlayabilmek ve sonucunda doyum elde edebilmek için iletişim becerilerinin geliştirilmesi gerekir. **İletişim becerilerinin** geliştirilmesi bireyin hem aile hem okul hem de iş hayatında başarılı ve mutlu olmasına yardımcı olacaktır. İletişim becerilerine sahip olan kişiler yaşantılarında karşılaştıkları tüm olumsuz ve engelleyici durumları daha kolay ve sağlıklı şekilde atlatabilmekte, diğer insanlarla olan ilişkileri daha tatmin edici ve meslek hayatları daha başarılı olmaktadır (Kumcağız, 2011:49,56).

İletişimin sağlıklı gerçekleşmesi için kişilerin gerekli becerilere sahip olması gereklidir. İletişim becerileri; “bireylerin karşısındakini dinleyebilmeleri ve etkili cevaplama becerisine sahip olmalarıdır” şeklinde tanımlayabiliriz. Bu iki temel beceri doğru soruları sorabilmeyi, konuşan kişinin kullandığı sözcükleri ve duygularını doğru anlamayı, anladığını karşı tarafa doğru geri bildirimler yardımıyla hissettirebilmeyi gerektirir.

Türkiye’de öğretim elemanlarının iletişim becerileri ile ilgili çalışmalar 20 yılı aşkın bir süredir yürütülmektedir. Bu çalışmalar öğretim elemanı ve öğrenci iletişiminden beklenenler, iletişimi kolaylaştırıcı ve zorlaştırıcı faktörlere yoğunlaşmaktadır. Öğretim elemanı ve öğrenci arasındaki iletişimi engelleyen faktörler olarak incelendiğinde, sınıf mevcudunun kalabalık olması, öğretim elemanının demokratik davranmaması (Deryakulu, 1992; Çakmak, 1995), öğretim elemanı ve öğrencilerin bazı kişilik özellikleri (Deryakulu, 1992; Güven, 2001), öğretim elemanlarının kendilerine olan güvensizlikleri ve kişisel yetersizlikleri (Deryakulu, 1992), öğretim elemanı ve öğrencilerin birlikte sosyo-kültürel etkinlikleri yeterli oranda gerçekleştirilememeleri (Çakmak, 1995) olarak sıralanmaktadır.

Yapılan çalışmalarda öğretim elemanlarının öğrenci psikolojisini ve gelişimini iyi bilmeleri, öğrencileriyle her konuda iletişim kurması gerektiği de ayrıca vurgulanmaktadır (Bayram, 1992; Çakmak, 1995; Erdoğan, 1990). Öğrencilerin öğretim elemanlarının ders yönetimine ilişkin beklenti ve algılarının ise öğrenilen konuya karşı olan ilgi, algılanan akademik başarı ve dersi tekrar alıp almama gibi değişkenlerden etkilendiği belirtilmektedir (Turanlı ve Yıldırım, 2000).

İletişim becerileri, kişinin kendi kendini hatalardan korumasını, empati yapabilmesini, farklı dünya görüşlerine tarafsız bakış getirebilmesini sağlarken, iletişimde başarı için gereksiz konuşmalardan da kaçınabilmeyi de gerektirir. İletişim becerisi, insanlara doğuştan verilen bir yetenek değildir. Öğrenilebilir ve geliştirilebilir becerilerdir.

2.4. İletişim süreci ve öğeleri

Lasswell (1948, aktaran: Bedeian, 1986), iletişimi şu soruyla ifade etmiştir: “Kim, kime, hangi kanal yoluyla, ne tür bir etkiyle, ne söylüyor?”. **İletişim sürecinin** temel öğeleri; kaynak, kodlama, mesaj, kanal, kod çözme, alıcı ve geri bildirimdir. Paylaşılacak istenen bilgi, duygu ve düşüncelerin mutlaka kodlanması gerekmektedir (Yalın, 2006: 12). Bu durumda kodlama için hangi sembolleri seçtiğimiz önemlidir.

2.4.1. Kaynak-kodlama

Kaynak, iletişim sürecini başlatan kişi dir. Öğretimde bu kişi genelde öğretmendir (Yalın, 2006: 13). Kodlamada önemli olan anlam birliğidir.

2.4.2. Mesaj

Kodlanan bilginin aldığı fiziki şekle mesaj denir (Yalın, 2006: 13). Yani kaynağın alıcısıyla paylaşmak istediği düşünce, duyuğu ve davranışların tümüdür.

2.4.3. Kanal

Kanal, mesajların alıcıya iletilmesini sağlayan araç-gereç ve yöntemlerdir (Yalın, 2006: 13).

2.4.4. Alıcı-kod çözme

Alıcı, kodlanan mesajları çözerek anlamlandırır ve tepkide bulunur (Yalın, 2006: 14). Kaynak kişi amaca ne kadar yakınsa, iletişim o denli etkili olacaktır.

2.4.5. Geri bildirim

İletişim sürecinin son aşamasıdır. Tek yönlü iletişimi çift yönlü yapar ve kaynağın amaçlanan mesajın alıcı tarafından algılanıp algılanmadığını anlamasına imkan sağlar (Yalın, 2006: 15).

2.5. Empati

Empati bir kişinin kendisini duyuğu, düşünce ve davranış olarak karşı tarafın yerine koyarak hissetmesi ve bu doğrultuda hareket etmesidir. Empati karşıdakiinin bakış açısını görebilmek, farklı bakış açlarına saygı duymak ve ortak hareket etmeye çalışmaktır. Empati kavramıyla sıklıkla karıştırılan **sempati** kavramı ise bir kişinin karşıdakiinin duygularına aynı şekilde katılması anlamına gelmektedir (Tarhan, 2017: 161). Bu tanımdan yola çıkarak sempati kavramının daha çok duygusal ilişkilerde yařandđı söylenebilir.

Empatide karşıdakiinin duyuğu ve düşüncelerini anlamak söz konusuyken, **sempati** kavramında ise karşıdakiinin duyuğu ve düşüncelerine aynen sahip olma durumu söz konusudur (Göçğün, 2012: 126). Bir kişi bir diğerine karşı empati duyuğuğunda yani aynı duyguları hissettiğinde ona yardım etmek gibi **özgeci** davranışlarda bulunabilir. Özgecilik bir kişinin başkalarına yardım etme amacıyla hareket etmesi anlamına gelmektedir. Empati ve özgecilik arasında kuvvetli bir bağ bulunmaktadır (Gerrig, Zimbardo, 2015: 540).

Empati bir anlamda anlama becerisidir. Empati kurmanın basamakları öncelikle sevmek, değer vermek ve paylaşmaktır. Bir insanın empati kurabilmesi için zihinsel ve hayal gücünü kullanarak karşıdakiini anlamaya çalışması gerekir. Bu nedenle empatinin biyolojik, sosyolojik ve psikolojik olmak üzere 3 alt boyutu bulunmaktadır (Tarhan, 2017: 165). Bir kişiye gözlemleyerek onun duygularını deneyimlemeden anlamaya çalışma olarak tanımlanan empati bir kişilik özelliğidir ve empati sahibi insanlar daha kendinden emin, duygusal ve yardım etmeyi seven kişilerdir (Durak vd., 2016: 357).

2.6. Psikolojik Sağlık

Psikolojik sağlık yaşanan olumsuzluğun ardından kişinin hayatını sürdürebilme becerisidir (Öz ve Yılmaz, 2009: 83). Psikolojik sağlık tahmin edilemeyen pozitif sonucu ifade eden bir kavramdır (Sipahioğlu, 2008:9).

İlgili alan yazın incelendiğinde psikolojik sağlık kavramının açıklanmasında kullanılan **3 temel bileşen** olduğu görülmektedir. Bunlar;

- Risk
- Olumsuzluklarla mücadele etme yeteneği
- Kişinin olumsuz olay sonrası yeni duruma adaptasyon yeteneğidir (Gizir, 2007: 88).

Psikolojik sağlığı yüksek olan kişilerin sahip olduğu özellikler aşağıda sıralanmıştır (Tümlü, Receptoğlu, 2013: 206-207);

- Kişisel gelişime önem verme
- Yüksek akademik başarı seviyesi
- Pozitif ve güçlü sosyal ilişkiler
- Düşünce ve davranışta hata yapmama
- Duygusal problemlere az sahip olma
- Mutlu hissetme
- Sorumluluk sahibi olma ve sorumluluklarını aksatmama
- Sosyal sorumluluk ve gönüllü çalışmalarda görev alma
- Kurallara uyum gösterme
- Kendini olduğu gibi kabul etme ve sevmeye
- Yaşamdan zevk alma

Psikolojik sağlık özellikle hem teorik hem de uygulama eğitimi olarak yapılmakta olan müzik eğitimi alanı için önemli bir konudur. Özellikle ergenlik döneminden henüz çıkmış olan bireylerin akademik platformda eğitimini tamamlamasında hem eğitime hem de öğrenciye çok büyük sorumluluklar düşmektedir.

2.7. Şarkı eğitiminde dil ve kültürün önemi

Kültürün temel ögesi olan **dil**, insanları birbirine yaklaştıran, aralarında iletişimi sağlayan en güçlü araçtır. İnsanlar genel olarak konuşma yoluyla birbirlerini uyarılmaktadırlar. Aslında dil bir sembol, ipucu kimliğine girmiş bir uyardır. Bu semboller ses titreşimleri şeklinde olabileceği gibi, yazılı ve devinimsel de olabilir. Bazen de anlatım mimik ve jestlerle tamamlanır ve kuvvetlendirilir. Dil ögesi, müzik içinde kullanıldığında duyguları etkiler ve heyecanları uyandır. O halde dil söz konusu olduğunda; düşünme, devinim ve duyuş bir bütün oluşturur (Baymur, 1978:105).

Ana dilde ve yabancı dildeki şarkıların, dil öğretiminde de öğretim materyali olarak kullanıldığı bilinmektedir. Dil eğitiminde ve öğretiminde öğretim materyali olarak şarkılar kullanılmaktadır. Hikaye, roman, şiir, gazete makaleleri, masal, komedi gibi eserlerin kullanıldığı dil eğitimini doğru geliştirebilmek açısından; şarkıların kullanılması çok önemlidir. Çünkü şarkı metinleri; psikolojik, sosyolojik, kültürel, sosyo-kültürel, sosyo-duygusal açılardan dil becerilerinin geliştirilmesi açısından öğretim materyali olarak kullanılmaktadır.

Günay (2011) **kültür** kavramını; “kendisini var eden değişkenlerin genellenmiş soyut terimi” olarak tanımlamaktadır. Müzik kültürü kavramını ise; “toplumun bir üyesi olarak insanoğlunun genel kültürünün yanında, kazandığı müzik sanatına ilişkin bilgi, beceri tutum ve davranışlar ile müzik ortamlarında geçerli ahlak kuralları, gelenekleri ve benzeri diğer yetenek ve alışkanlıkları kapsayan, karmaşık bir bütündür” şeklinde tanımlamaktadır (Günay, 2011: 98).

Ses eğitimi derslerinde öncelikle bireyin daha önceki yaşantısındaki ses kullanım alışkanlıklarını irdeleyerek; ses kültürü, dinleme alışkanlıkları vd. unsurlar ile birlikte bireye uygun eğitim, egzersiz, etüt ve repertuar programı oluşturulmalıdır. Kullanılacak bu ortak boyutlarda eşit, ilişkili ya da benzer yaklaşımlar kullanılabilir. Yine tüm bu boyutlarda dersin teorisi, performans egzersizleri ve özellikle repertuar seçiminde kolaydan zora ile yalından karmaşığa kuralları ile hareket edilebilir.

Seslendirilecek eseri; inceleme-çözümleme-seslendirme olarak bir basamaklandırma yaparsak; 1. Eserin tonu-makamı ve ölçü sayısı-usulü bilinmelidir. 2. Eserin ses genişliği bilinmelidir. 3. Eserdeki ezgisel ve armonik yapı bilinmelidir. 4. Eser deşifre aşamasında da müzikal dinamiklere uygun olarak solfej yapılmalıdır. 5. Eser seslendirilirken tüm müzikal unsurla müziksel ifade terimlerinin kullanımına ve dinamiklere uygun olarak seslendirmelidir (Moğulbay, 2022: 410).

Ayrıca şarkı eğitiminde, icracının seslendirdiği her şarkının teması ve anlamı ile ilgili bilgi ve edinim içerisinde olması, yani şiir ve müziği iç içe inceleyerek çok kapsamlı bir şarkı çalışması yapması oldukça önemlidir. Seslendirilecek şarkıdaki özellikle bilinmeyen sözlerin anlamının bilinmesi, istenilen yorum ve stil özelliklerinin ortaya çıkarılmasında etkili olacaktır.

2.8. Şarkı eğitimde repertuar olarak kullanılan 2 şarkının sözlerinin yazılışları, okunuşları ve anlamları

Tablo I: Sposa son disprezzata da BAJAZET “Libretto di A. Piovene” Müzik: Antonio VIVALDİ

Yazılışı (İtalyanca)	Okunuşu (İtalyanca)	Anlamı (Konusu)
Sposa son disprezzata, Fida son oltraggiata, Cielı che fecı mai? E pur egl'ė il mio cor, İl mio sposo, il mio amor, la mia speranza.	Spoza son disprezzata, Fıda son oltraccata, Çeli ke feçi mayı? E pur ely eil miyo kor, il miyo spozo, il miyo amor, la miya sperantsa.	Eş olan ve hoş görülen benim, Sadık olan ve zulmedilen benim, Tanrım ben ne yaptım? Yine de kalbim onundur, Kocam, aşkıım, umudum. Bajazet Operası 4. Osmanlı Padişahı I. Bayezid'in yazgısını, Timur tarafından tutsak edilmesini konu alır.

Antonio Vivaldi, 1678' de doğdu, 1741 de öldü. Yaşamının bazı dönemleri bilinmemektedir. Müziğe babasından keman dersleri alarak başladı. Legrenzi 'den dersler aldı ve 1703 te papaz oldu. Venedik'te Ospedale della Pieta müzik okulunda 1703'te keman öğretmenliğine getirildi. Her çeşit bilgi müzik ve çalgı bileşimini denedi (Say, 1985: 1255).

Vivaldi, 554 çalgı yapıtı ile daha çok çalgı bestecisi olarak bilinir. Ancak aynı sayıda ses müziği yapıtı da bulunmaktadır. Bunların büyük bölümü din dışıdır (Say, 1985: 1255). Sposa son disprezzata aslında,

İtalyan besteci Francesco Gasparini'nin bir aryasıdır. Vivaldi tarafından yazılmış pastişdir. Pasticşu demek: Diğer eserlerden az veya çok uyarlanmış bölümleri de içine alan yapıt.

Francesco Gasparini; 19 Mart 1661, Camaiole, Lucca, İtalya'da doğdu, 22 Mart 1727, Roma, İtalya'da öldü. İtalyan Barok bestecisi ve öğretmeniydi. 1682'de eğitimini bitirir bitirmez Roma'da "Modanna dei Monti Kilisesi"nin müzik direktörü ve orgcusu olmuştur. 1684'te Bologna'daki "Accademia Filarmonica" kurumuna "şarkıcı üye" olarak katılmıştır. 1685'te ise "besteci üye" olarak kabul edilmiştir. Hazırladığı opera eserleri arasında en popüler olanı 1705'te Venedik'te sahnelenen teması William Shakespeare'in Hamlet eserine dayanan Ambleto Operası olmuştur. 1701'de Venedik'e geçmiş ve orada Antonio Vivaldi'nin de müzik çalışmaları ile ünlü *Pio Ospedale della Pietà*'nin adlı yetimhanenin müziksel direktörlüğünü yapmıştır (https://tr.wikipedia.org/wiki/Francesco_Gasparini).

Yani bu arya asıl olarak Vivaldi tarafından bestelenmemiştir. Beste daha önce yazılmış bir Gasparini eseri olan Bajazet Operasına dayanır. Bir opera bestelerken diğer bestecilerin yazdığı aryaları kullanmak, ve bunları yeni bir eser altında derlemek Vivaldi'nin yaşadığı dönemde yaygın bir uygulamaydı.

Vivaldi bu operada iyi karakterlere ait aryalari kendisi bestelemiştir; hain, kötü karakterlere ait aryalari isediğeri bestecilerden almıştır. "Sposa son disprezzata" kötü bir karakter olan İrene tarafından söylenir. Alessandro Parisotti 19. yy.'da yazdığı piyano versiyonunda sadece Vivaldi'nin adını geçirmektedir.

Yaşadığı dönemde müziğe getirdiği yenilikler pek değerlendirilmemiş, kısa bir süre keman virtüözü olarak ün yaptığı halde sonraları unutulmuş ve Viyana'da yoksulluk içinde ölmüştür (Say, 1985: 1256).

Çağdaş Soprano Cecilia Bartoli (Se tu'mami ve 18.yy. İtalyan şarkıları) albümünde eseri seslendirmiştir.

Tablo II: Seni Sevdim Diye Kınarlarsa Beni Söz: Ömer HAYYAM Müzik: Muammaer SUN

Çeviri: A. KADİR

Yazılışı (Türkçe)	Okunuşu (Türkçe)	Anlamı (Konusu)
Seni sevdim diye kınarlarsa beni, kılım kıpırdamaz. Yürek ne, sevgi ne, onlar bilir mi ki? Bir kavgam bile yok benim onlarla; dolu tas er kişiye gerek, yaramaz aşk şerbeti er olmayana.	Seni sevdim diye kınarlarsa beni, kılım kıpırdamaz. Yürek ne, sevgi ne, onlar bilir mi ki? Bir kavgam bile yok benim onlarla; dolu tas er kişiye gerek, yaramaz aşk şerbeti er olmayana.	Aşk Hikayesi

Asıl adı, Giyaseddin Ebu'l Feth Ömer İbni İbrahim el-Hayyam olan Ömer Hayyam, İran ve doğu edebiyatında **rubai** türünün kurucusudur. Batı ülkelerinde adına birçok dernek kurulmuş, rubaileri bütün batı dillerine çevrilmiştir. Matematik, fizik, astronomi ve tıp alanlarında birçok icadı ve önemli eseri bulunmaktadır. İbn-i Sina'dan sonra doğu'nun yetiştirdiği en büyük bilgin olarak kabul edilmiştir.

Hayyam, 18 Mayıs 1048'de İran'ın Nişabur kentinde doğdu. Bir çadırcının oğluydu. Bu yüzden acem dilinde çadırcı anlamına gelen soyadını babasının mesleğinden aldı. Ömer Hayyam, yaşadığı dönemde daha çok bilgin olarak ün kazandı. Matematik, fizik, astronomi ve tıp gibi rasyonel ilimler dışında müzik ve şiirle de yakından ilgilendi. İran'ın, Selçuklular yönetiminde olduğu dönemde yaşayan Hayyam zamanının hükümdarlarından, özellikle Selçuklu Sultanı Melikşah ve Karahanlı Şemsülmülk'ten büyük yakınlık gördü. Ömer Hayyam'ın edebiyat tarihindeki yerini belirleyen, sonraki yüzyıllarda da İslam dünyasının en büyük şairlerinden biri olarak anılmasına neden olan, yazdığı rubailerdi (<https://www.turkedebiyati.org/omer-hayyam/>).

Rubai, Türk ve İran şiirinde kullanılmış bir nazım şeklidir. Rubailer dört mısradan ibaret olur. Daha çok İran şiirinde kullanılmışsa da Türk şiirinde de yeri vardır. Rubainin kendisine has bir vezni ve kafiye sistemi vardır. Rubailerin özelliği bir fikri dört mısra içinde en özlü şekilde anlatmaktır. Rubailerde birinci, ikinci, dördüncü dizeler uyaklı, üçüncü dize ise serbesttir. İki beyitlik kıtalar biçiminde yazılmış rubailer de vardır (<https://www.nedir.com/rubai>).

Ömer Hayyam, İran ve doğu edebiyatında rubai türünün kurucusuydu. O günlerden bugüne dilden dile dolaşarak gelen sayısının ikiyüz kadar olduğu tahmin edilen rubailer, sonraki çağlara da damgasını vuran eserler oldu. Hayyam, rubailerini yazarken oldukça kolay anlaşılabilir, akıcı ve açık bir dil kullandı. Şiirlerinde gerçekçiydi. Yaşadıklarını ve gözlemlediklerini olduğu gibi dile getirdi. Ona göre en şaşmaz ölçü, akıl ve sağduyuydu. İnsanoğlu, gerçeğe ancak akıl yolu ile ulaşabilirdi.

Şiirlerinde zamanının haksızlıklarını ve saçmalıklarını ince ve alaycı bir dille yerdirdi. Dörtlüklerinin konusunu aşk, şarap, dünya, insan hayatı ve yaşama sevinci gibi temalardan seçti. İnsan hayatının ana dokularına felsefi bir gözle baktı. 4 Aralık 1131'de doğduğu yer olan Nişabur'da hayatı sona erdi (<https://www.turkedebiyati.org/omer-hayyam/>). Ömer Hayyam'ın "Aşk Şerbeti" (Seni Sevdim Die Kınarlarsa Beni) isimli rubaisi, Muammer Sun tarafından bestelenmiştir.

Şiirin çevirisini A. Kadir yapmıştır. Asıl adı İbrahim Abdülkadir Meriçboyu; 1917'de İstanbul'da doğdu, 1985'te yine İstanbul'da öldü. 1939'da Ankara Harp Okulu son sınıf öğrencisiyken, Nazım Hikmet'in okulda propaganda yaptığı gerekçesiyle açılan davada yargılandı, 10 aya hüküm giydi, okuldan uzaklaştırıldı. Cezaevinden çıkınca 1941'de İstanbul Hukuk Fakültesi'ne girdi. Tan gazetesinde düzeltmen olarak çalıştı. 1943'te savaş karşıtı şiirlerini içeren ilk kitabı Tebliğ toplandı, sıkıyönetim tarafından İstanbul dışına sürgün edildi. 1947'de İstanbul'a döndü. Bir bisküvi fabrikasında çalıştı, yayınevlerinde düzeltmenlik, çevirmenlik yaptı. 1965'ten sonra şiir çevirileri ve kitaplarının yayınıyla uğraştı. 12 Eylül 1980 sonrasında da bir ay gözetime tutuldu.

Olgunluk dönemi şiirlerinde konuşma diline yakın bir dil kullandı. Türküler, halk şiiri ve gelenekleri motiflerinden yararlandı. Savaş, yoksulluk, sürgünlük, hapislik acılarını yaşayan insanın duygularını, iyiye, doğruya, eşitliğe olan özlemini yalnızlık, gerçeklik ve lirizmle yansıttı. 1940'lı yılların toplumsal gerçekçi şiirinin ortak temaları ve biçimleriyle, Orhan Veli kuşağının bazı söyleyiş özelliklerini kaynaştırarak sentezci bir şiire ulaştı (https://www.turkedebiyati.org/a_kadir.html). Eserin bestecisi olan Sun'un özgeçmişine kısaca bakalım:

Muammer Sun; 1932'de Ankara'da doğdu.1953'de Ankara Devlet Konservatuvarı kompozisyon bölümünde Adnan Saygun'un öğrencisi oldu. 1960'da bu Konservatuvar'a öğretmen olarak atandı. TRT Yönetim Kurulu Üyeliği yaptı. TRT Merkez Müzik Dairesi'nin, TRT Ankara Çoksesli Korsu'nun ve TRT Kültür Sanat Bilim Ödülleri sisteminin kurulmasına ön ayak oldu (Say, 1985: 1140). Muammer Sun,

besteciliğinin ve eğitimciliğinin yanı sıra, Türk toplumunun kültür-sanat ve özellikle müzik sorunları üzerine inceleme ve araştırma yazıları yazmıştır.

Okullardaki sanat eğitiminin özellikle müzik eğitiminin “Türk Kalarak Çağdaşlaşma” yönünde, kitaplarıyla, dağarcığıyla, yöntemleriyle, araçlarıyla ve eğitimdaha etkin olacak biçimde yeniden düzenlenmesini sağladı Eğitimci, besteci, editor kişilik özellikleri ile toplumun temsilcisi, “birey-besteci” olarak “var” olmanın kendi toplum müziğini gelişimi öncelikli olarak everensel müzik kültürüne katılmayı sağlamıştır (Say, 1985: 1142). Türkiye'nin üçüncü kuşak bestecilerinden olana ve müzik politikasında 60'lı ve 70'li yıllarda etkili bir isim olan Sun, 16 Ocak 2021'de Ankara'da vefat etmiştir.

Biçen çalışmasında (2017); bu eser geleneksel Türk makam öğelerinden kaynaklanarak romantik anlayışta, şarkı formunda yazılmış ve devinimleri yuvarlak geçişlerle ezgi ve eşlikte hissettirmiştir, demiştir (Biçen, 2017: 179). Bence de herkes çalamaz herkes söyleyemez. Eserin yorumlanması için yeteneğin dışında ciddi bir eğitim ve teknik vokal icra yöntemi gerekir. Fazıl Say'ın Piyano eşliğinde Solist Senem Demircioğlu'nun birlikte seslendirdiği bu eser, teknik olarak en iyi icra örneklerinden biridir. Örnek icra youtube ve spotify'da bulunabilir.

3. Sonuçlar

Sonuç olarak, eğitimci ve öğrenci ilişkileri karşılıklı olduğunda eğitimi olumlu yönde etkileyecektir. Etkili ve verimli ilişkilerin kurulması, hem öğretim elemanlarına hem de öğrencilere sorumluluklar getirmektedir. Öğrenci, iletişimde bulunduğu öğretim elemanının davranışlarından etkilenir. Bu nedenle nitelikli bir eğitimin sağlanabilmesi için öğretim elemanlarının tutum ve davranışlarıyla öğrencilere örnek olmaları, öğrencilerin öğretim elemanlarının gözünde değerli olduklarını hissetmesi, öğretim elemanlarının öğrencilerini tek tek tanımaya özen göstermeleri gerekir.

Ses eğitimi derslerinde öncelikle bireyin daha önceki yaşantısındaki ses kullanım alışkanlıklarını irdeleyerek; ses kültürü, dinleme alışkanlıkları vd. unsurlar ile birlikte kendisine uygun eğitim, egzersiz, etüt ve repertuar programı oluşturarak gerçekleştirmelidir

Özellikle ses eğitimi, şarkı eğitimi, şan eğitimi ve koro eğitimi gibi derslerde iletişim sürecinde, doğru ve anlamlı sesler oluşturulmalıdır ve bu sesler öğreticinin isteği ve direktifi üzerine algılanmalı ve yorumlanmalıdır. Ses eğitimi derslerinde; konuşma dilinde açıklık ve anlaşılabilirlik niteliklerini geliştirerek; şarkı söylemede sesli-sessiz fonemleri doğru bir uygulama, anlamına uygun bir tonlama ve vurgulamalarla kullanma (diksiyon) becerisi kazandırılmalıdır.

Türkçe eserlerde de anlamı bilinmeyen kelimelerin anlamının araştırılması ve kavranması, bireyin şarkı icrasındaki belirsizliğini ortadan kaldıracaktır. Şarkı-şiir-müzik-icra kapsamında kafamıza takılan her konuda araştırma yapılmaya devam edilmesi gereklidir. Özellikle Türk müziğinde kullanılan bazı şarkı ve türkülerin genel özelliklerine; TRT, Kültür Bakanlığı vb. bilimsel arşivlere ulaşarak çok detaylı bilgiler edinmek mümkün olabilir.

Şarkı türünde olan tüm eserlerin, eserin sözlerini yazarlar yani şairler, ezgiyi besteleyen kişiler yani kompozitörler ve eseri icra eden kişiler yani solistler, koristler ve şefler vd. ve dinleyen kişilerde oluşan algı ve hisler anlamında; şair-besteci-icracı-dinleyici çerçevesinde en doğru şekilde kullanılması gerekir.

Şarkıdaki yabancı dilin etkili kullanımı sürecinde seçilen şarkıdan yola çıkarak öğrencilerden şarkıdaki dilin özelliklerini ifade etmeleri istenebilir. Türkçe ya da yabancı dildeki şiiri ya da metni okuma

gerçekleştirmeleri ve okuduklarından ne anladıklarını ifade etmeleri istenebilir. Öğrencilere okunan şiir ya da metin hakkında belirli sorular sorulabilir. Öğrencilerden sözlü olarak şarkıdaki şiirin ya da metnin ana teması ve anlamına ilişkin görüşlerini belirtmeleri ve konuyu özetlemeleri istenebilir.

Seslendirdiği eserin sözlerinin üzerinde doğru ve etkili icra oluşturulması, dinleme becerisinin geliştirilmesi ile doğru telaffuz becerisinin geliştirilmesi ile olacaktır. Ses eğitiminde kullanılan repertuvarda, o şarkının dil özellikleri, söz yazarı ve bestecisi ile ilgili tarihi, coğrafi ve mesleki gibi konular araştırılmalıdır. Hatta şarkılarda karşılaştıkları dil, onlar için 2. ya da 3. bir yabancı dile başlangıç bile olabilir. Bunun yanında dil kullanım egzersizleri ile vokal eğitimi de birlikte gerçekleştirebilirler.

şarkı eğitiminde kullanılan tüm yöntemler kapsamında edinilecek dil bilgisi, kùltür, kùltürleme, kùltürleřme bilinci ile bir sonraki repertuar için ilgili ve istekli olunacaktır.

4. Öneriler

Ses eğitimi boyutlarında eşit, ilişkili ya da benzer yaklaşımlar kullanılmalıdır. Dersin teorisi, performans egzersizleri ve özellikle repertuar seçiminde kolaydan zora, yalından karmaşığa kuralı ile hareket edilebilir.

şarkı eğitimi, ses eğitimi ve şan eğitimi kapsamlı derslerde genel olarak; öğrenciler öncelikle etüt ve eserlerinde kendi partilerini piyanolarında çalmalı, çalarken solfej yapmalı daha sonra piyano çalmadan solfejini pekiştirmelidirler. Sonraki aşamada sözleri şiirsel olarak düz okuma yapmalıdırlar. şarkıda kullanılan dilin tüm özelliklerinde; sözcüklerdeki vurgu yerlerini ve prozodik özelliklerini inceleyerek, dil kullanımını geliştirilmelidirler. Daha sonra ise eserin tamamını sözleri ile söz bonası yaparak kavranmalıdırlar. Son aşamada ise eser gerek bölüm bölüm, gerekse tamamı olarak çokça tekrar edilerek bu pekiştirme yöntemleri ile eseri olgunlaştırılmalıdırlar. Tüm bu davranışları;

- Nefes ve ses egzersizleri ile ses etüdü ve eser icralarında bireyin yapması gerekenler:

Postür oluşturma, doğru nefes (soluk) kullanma, etkili ses üretme (fonasyon), entonasyon, ritim, tını ve rezonans teknikleri olarak oluşturarak,

- Seslendirilen Etüt ve Eser ile İlgili Yapılması Gerekenler:

Etüt ve eserin hangi dönemde yazıldığını, o dönem ses müziğinin hangi özelliklere sahip olduğu, bestecisinin kim olduğunu çok iyi bilmek gerekir. Eserlerin söz yazarları ve bestecileri hakkında bilgi edinilmesinin o eser ile ilgili icra kalitesini çok önemli ölçüde artıracağı konusu, oldukça önemlidir.

Seslendirmeye başlamadan yapılacak bireysel egzersizler ile birlikte yapılacak en önemli konu; şarkının yazıldığı dilin tüm özelliklerinin olabildiğince kavranması ve belli etütler ile o şarkıdaki dil özelliklerinin geliştirilmesidir.

şarkıdaki sözlerin çok iyi kavranması oldukça önemlidir. Çünkü şarkıyı oluşturan şiirin konusunun yani ana temasının ve genel yapısının detaylı bir şekilde araştırılarak pekiştirilmesinin; icradaki başarıyı önemli ölçüde yükselttiği bilinmektedir. Bu nedenle sözlere ve sözleri oluşturan ana temaya çok dikkat edilmesi oldukça önem ve özen gösterilmesi gerektiği öneriler arasındadır.

Kaynakça

- Akarsu, S. (2017). *Türkiye’de Günümüz Müzik Kültürü Üzerine Bir İnceleme*, Journal Of Social And Humanities Sciences Research Dergisi, Kastamonu Üniversitesi: Cilt: 4, 883-890.
- Akarsu, B. (1998). *Dil-Kültür Bağlantısı*, İstanbul: İnkılap Yayınevi.
- Açıköz, K. Ü. (1996). *Etkili Öğrenme ve Öğretme*, İzmir: Kanyılmaz Matbaası.
- Balcı, A. (2005). *Sosyal Bilimlerde Araştırma, Yöntem, Teknik ve İlkeler*, Ankara: Pegem Akademi.
- Baymur, F. (1978). *Genel Psikoloji*, 4. Baskı, İstanbul: İnkılap Kitabevi.
- Çelebioğlu, E. (1986). *Tarihsel Açından Evrensel Müziğe Giriş*, İstanbul: Akademik Kitap Serisi: 42.
- Çilenti, K. (1988). *Eğitim Teknolojisi ve Öğretim*, Geliştirilmiş 4. Baskı, Ankara: Kadioğlu Matbaası.
- Dökmen, Ü. (1994). *Sanatta ve Gümlük Yaşamda İletişim Çalışmaları ve Empati*, İstanbul: Sistem Yayıncılık ve MAT. SAN. TİC. A.Ş.
- Durak, M., Şenol, E., Kocatepe, U. (2016). *Aklımın Aklı: Psikoloji, İkinci Basımdan Çeviri*, Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Ertürk, S. (1972). *Eğitimde program geliştirme*, Ankara: Hacettepe Üniversitesi Basımevi.
- Gerrig, R. J., Zimbardo, P.G. (2015). *Psikolojiye Giriş Psikoloji ve Yaşam*, 19. Basımdan Çeviri, Çeviren: Yrd. Doç. Dr. Gamze Sart, Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Göçgün, Ö. (2012). *İnsanın Dünyası*, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Yayınları.
- Karasar, N. (2015). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*, 28. Basım, Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık, Eğitim Danışmanlık Tic. Ltd. Şti.
- Komisyon. (2017). *Pedagojik Formasyon için Öğretim İlk ve Yöntemleri*, 3. Baskı, Ankara: Anı Yayıncılık.
- Kumcağız, H., Yılmaz, M. Çelik, S. B., Avcı, İ. A., (2011). *Hemşirelerin İletişim Becerileri*, Samsun İl Örneği, Dicle Tıp Dergisi, 38 (1).
- MacDonald, R. A., Miell, D. (2000). *Creativity and music education: The impact of social variables*, International Journal of Music Education, (1).
- Moğulbay, D. (2010). *Çoksesli Koro Müziğinde Kullanılan İtalyanca Yapıtlardan Seçilen Örneklerin Telaffuzları Ve Türkçe Tercümeleleri İle İtalyan Dilinin Fonetik Özellikleri*, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi: Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Moğulbay, D. (2020). *Ortaçağdan 21. Yüzyıla Oratoryo Örnekleri Üzerine Bir Çalışma*, INIJOSS Uluslararası Hakemli Dergisi, Malatya: Aralık Ayı, Sayı: 2, Cilt: 9.
- Moğulbay, D. (2021). *Çoksesli Koro İçin Bestelenen Orhan Kemal Şiirlerinin Sosyo-Kültürel ve Müziksel Olarak İncelenmesi*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Malatya İnönü Üniversitesi: Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Moğulbay, D. (2021). *An Analysis Of The Pronunciation And Translation Of Arie Antiche, Aria, And Neapolitan Pieces Included In The Repertoire Album Used For Voice Training In The Company Of Piano Tunes*, Epitome: International Journal of Multidisciplinary Research, The journal has been uploaded in UGC CARE PORTAL. (RTI) Page No. 40, http://www.epitomejournals.com Vol. 7, Issue 9, September 2021, ISSN: 2395-6968.
- Moğulbay, D. (2021). *“Assessment of songs used as repertoire in vocal education in accordance with poetry, culture and language”, (pp. 394-414), “Ses eğitiminde repertuar olarak kullanılan şarkıların şiir, kültür ve dil açılarından değerlendirilmesi”*, RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi, (25), 394-414, DOI: 10.29000/rumelide.1038668.
- Say, A. (1985). *Müzik Ansiklopedisi*, Cilt:4, Ankara: Başkent Yayınevi, Sanem Matbaası.
- Say, A. (2009). *Müzik Sözlüğü*, Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.

- Omrod, J. E. (2013). ğrenme psikolojisi (ev. M. Baloğlu), Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Özer, A. K. (2001). İletişimsizlik Becerisi, İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Polat, S. (2016). *Türkiye'deki Ses ve şan Eğitiminin Kken Kaynaklı Algıda Yarattığı Kavram Karmaşası zerine Bir Değerlendirme ve Yaklaşım nerileri*, İnönü Üniversitesi Kültür ve Sanat Dergisi, 2 (1).
- Say, A. (2012). Müzik Sözlüğü, Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Tarhan, N. (2017). Toplum Psikolojisi ve Empati, 10. Baskı, İstanbul: Timaş Yayınları.
- Treyin, M, A. (2008). Ses Eğitimi Temel Kavramlar-İlkeler-Yöntemler, Ankara: Sözkesen Matbaacılık Tic. Ltd. şti.,1. Baskı.
- Yalın, İ. H. (2002). Öğretim teknolojileri ve materyal geliştirme, İzmir: Nobel Basımevi.
- Yıldırım, A., şimşek, H. (2016). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri, 10. Baskı, Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yurga, C. (2005). Dünya Coğrafyasında Uluslararası Sanat Müziği, Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.

Elektronik Kaynaklar

- Erişim adresi: <https://lyricstranslate.com> (Erişim tarihi: 10. 05. 2023).
- Erişim adresi: https://www.turkedebiyati.org/a_kadir.html (Erişim tarihi: 17.06.2023).
- Erişim adresi: <https://www.turkedebiyati.org/omer-hayyam/> (Erişim tarihi: 16.06.2023).
- Erişim adresi: <https://www.nedir.com/rubai> (Erişim tarihi: 17.06.2023).
- Erişim adresi: https://tr.wikipedia.org/wiki/Francesco_Gasparini (Erişim tarihi: 18.06.2023).